

VEREJNOPROSPEŠNÉ PRÁCE AKO SPÔSOB (NE)NÚTENÉHO VÝKONU ULOŽENEJ POKUTY ZA PRIESTUPOK

JUDr. Mária Havelková, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra správneho a environmentálneho práva
maria.havelkova@flaw.uniba.sk

Verejnoprospešné práce ako spôsob (ne)núteného výkonu uloženej pokuty za priestupok

Priestupkový zákon upravuje dva osobitné spôsoby výkonu rozhodnutia, ktorým bola uložená pokuta za priestupok. Autorka sa zameriava predovšetkým na výkon rozhodnutia vykonaním verejnoprospešných prác. Predmetom príspevku je posúdenie, či výkonom rozhodnutia verejnoprospešnými prácami nedochádza k porušeniu zákazu nútených a povinných prác. Autorka tiež analyzuje podmienky pre aplikáciu tohto inštitútu a identifikuje dôvody, prečo jeho realizácia nie je v praxi možná. Súčasťou príspevku je komparácia zakotvenia inštitútu verejnoprospešných prác vo vybraných krajinách Európskej Únie.

Freie Arbeit als Art einer (un)gezwungenen Vollstreckung bei Verhängung einer Geldbuße bei einer Ordnungswidrigkeit

Das Ordnungswidrigkeitengesetz regelt zwei besondere Arten von Vollstreckungen durch denen eine Geldbuße für Ordnungswidrigkeiten verhängt wurde. Die Autorin konzentriert sich vor allem auf die Vollstreckung durch Ableistung der freien Arbeit. Der Hauptfokus dieses Beitrags liegt auf der Beurteilung, ob die Vollstreckung durch Ableistung der freien Arbeit nicht gegen das Verbot der Zwangs- oder Pflichtarbeit verstößt. Die Autorin analysiert ferner die Bedingungen für die Anwendung dieses Strafinstrumentes und identifiziert die Gründe dafür, warum seine Umsetzung praktisch nicht möglich ist. Der Beitrag vergleicht die Verankerung des Instrumentes von freier Arbeit in ausgewählten EU-Länder.

The Community Service as a Mean of the Enforcement of a Fine imposed for a Misdemeanour

The Misdemeanour Act regulates two particular methods of enforcing a decision imposing a fine for an administrative offence. The author focuses mainly on the administrative execution by community service. The subject of the paper is the assessment of whether the execution of the decision by community service does not violate the prohibition of forced labour. The author also analyses the conditions for the application of this instrument and identifies the reasons why practical implementation is not feasible. The paper contains a comparison of the community service in selected countries of the European Union.

Kľúčové slová: správna exekúcia, priestupok, pokuta, verejnoprospešné práce, zákaz nútených prác

Schlüsselbegriffe: Verwaltungsvollstreckung, Ordnungswidrigkeit, Geldbuße, freie Arbeit, Verbot der Zwangsarbeit

Keywords: Administrative Enforcement, Misdemeanour, Administrative Fine, Community Service, The Prohibition on Forced Labour

Úvod

Nútený výkon rozhodnutia predstavuje síce fakultatívnu, ale pre zabezpečenie efektívnej vymožitelnosti práva, dôležitú fázu správneho konania. Správnu exekúciu možno, v súlade so zásadou legality, realizovať iba prostriedkami, ktoré upravuje zákon. Avšak konkrétne spôsoby núteného výkonu peňažných alebo nepeňažných pohľadávok neupravuje iba Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších zmien (ďalej len „Správny poriadok“), ale taktiež osobitné predpisy. Takýmto predpisom *lex specialis* je aj Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších zmien (ďalej len „Priestupkový zákon“), ktorý zakotvuje dva spôsoby výkonu rozhodnutia, ktorým bola za priestupok uložená peňažná sankcia.

Cieľom príspevku je analýza výkonu rozhodnutia vykonaním verejnoprospešných prác. Autorka v príspevku bližšie skúma, či výkonom rozhodnutia verejnoprospešnými prácami nedochádza k porušeniu zákazu nútených a povinných prác, aké sú podmienky pre aplikáciu tohto inštitútu a prečo nie je jeho realizácia v praxi možná.

1. Nútený výkon rozhodnutia vydaného v správnom konaní

Nevyhnutným predpokladom efektívnej vymožitelnosti práva, ako základného atribútu každého demokratického a právneho štátu, je existencia právnych prostriedkov na realizáciu výkonu verejnou mocou ukladaných povinností. Bez existencie prostriedkov na nútený výkon povinností uložených rozhodnutiami, by totiž celý právny poriadok stratil opodstatnenie a praktický význam. Práve pri nútenom výkone povinností sa prejavuje jedna z fundamentálnych funkcií verejnej moci, ktorou je oprávnenie a povinnosť použiť donucovaciu moc v prípade, ak nedôjde k dobrovoľnému splneniu uloženej povinnosti.

Vyššie uvedené, samozrejme, platí aj pre prípad ukladania povinností individuálnymi správnyimi aktmi vydanými správnyimi orgánmi. Správny poriadok upravuje **nútený výkon správnych rozhodnutí** vo svojej piatej časti. Ide o relatívne samostatné štádium správneho konania, ktoré, podobne ako prieskum rozhodnutí, má len fakultatívnu povahu, t. j. do úvahy prichádza len v prípade, ak je rozhodnutím správneho orgánu uložená povinnosť, ktorú adresát dobrovoľne nesplnil.

Výkon rozhodnutia upravený Správnym poriadkom nepredstavuje jediný procesný postup, v rámci ktorého sa realizuje nútený výkon povinností v oblasti verejnej správy. Významná je predovšetkým daňová exekúcia,¹ ktorej právna regulácia je podrobnejšia ako úprava obsiahnutá v Správnom poriadku, pričom je vylúčené jeho subsidiárne použitie. Ďalší typ správnej exekúcie predstavuje colná exekúcia,² na ktorú sa subsidiárne aplikuje práve Daňový poriadok.

Orgány verejnej správy majú taktiež **možnosť iniciovať realizáciu exekúcie súdnym exekútorom**. To však neplatí pre daňové a colné úrady ako aj Sociálnu poisťovňu,³ ktoré si vymáhanie povinností obligatórne realizujú vo vlastnej réžii.

Práve v súvislosti so zriadením inštitútu súdnych exekútorov, ako aj takmer úplným zrušením súdnej exekúcie,⁴ sa začal presadzovať názor, že správna exekúcia stratila svoj význam a opodstatnenie. Avšak aj v súčasnosti vieme identifikovať viaceré dôvody v prospech realizá-

¹ § 88 a nasl. Zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien.

² § 61 Zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien.

³ § 225a Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších zmien.

⁴ Výkon vo veciach maloletých v súlade s ustanoveniami § 370 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok a výkon súdnych pohľadávok v súlade so zákonom č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaných pohľadávok v znení neskorších zmien.

cie správnej exekúcie, medzi ktoré môžeme zaradiť najmä ekonomické a časové opodstatnenie ako aj skutočnosť, že právna úprava okolitých štátov (Česká republika, Poľsko, Rakúsko, Maďarsko, Spolková republika Nemecko) taktiež zakotvuje správnu exekúciu, a to buď v rámci všeobecnej úpravy správneho konania alebo v osobitnom predpise.⁵

V roku 2017 som realizovala prieskum na vzorke 58 obcí (takmer 2 % všetkých slovenských obcí), ktorého cieľom bolo zistenie, či obce v praxi pristupujú k realizácii správnej exekúcie alebo uprednostňujú zákonnú možnosť podať návrh na vykonanie exekúcie súdnym exekútorom. Jedným zo zistení bolo, že výkon rozhodnutia podľa piatej časti Správneho poriadku pravidelne uskutočňovalo 54 % obcí. Daňové exekučné konanie, ktorým sa vymáhajú daňové nedoplatky na miestnych daniach, realizovalo až 69 % dopytovaných obcí. Na výsledkoch prieskumu môžeme pozorovať, že **správna exekúcia má svoje opodstatnenie a je v praxi využívaná**. Taktiež možno konštatovať, že prehľadnejšia a podrobnejšia právna úprava má potenciál ovplyvniť rozhodnutie správneho orgánu uprednostniť správnu exekúciu pred podaním návrhu na výkon exekúcie súdnym exekútorom. Aj samotné obce, ktoré si v praxi realizovali správnu exekúciu vlastnými prostriedkami, uviedli, že takýto postup považujú za rýchlejší a hospodárnejší. Na druhú stranu, ako prekážky, ktoré obciam bránia vo výkone exekúcie pod vlastnou taktovkou, boli uvádzané predovšetkým nedostatočné personálne zabezpečenie, abscentujúce vzdelanie a zaškolenie zamestnancov a zložitosť právnej úpravy.⁶

1.1 Podmienky núteného výkonu rozhodnutia podľa Správneho poriadku

Osobitný **charakter správneho exekučného konania** vyžaduje, aby sa, okrem všeobecných zásad správneho konania, uplatňovali aj špeciálne zásady, ktoré zodpovedajú účelu predmetného konania. Ide predovšetkým o zásadu legality, podľa ktorej možno výkon rozhodnutia realizovať výlučne prostriedkami, ktoré explicitne stanovuje zákon. V totožnom ustanovení § 77 Správneho poriadku je zakotvená aj zásada proporcionality, na základe ktorej je správny orgán pri výbere konkrétneho spôsobu povinný voliť taký prostriedok, ktorý čo najmenej postihuje účastníka konania a vedie ešte k samotnému cieľu konania.

⁵ TÓTHOVÁ, K. Výkon rozhodnutí v správnom konaní. In VRABKO, M. [et al.] *Správne právo procesné*. Všeobecná časť. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2019. s. 268.

⁶ Bližšie pozri: HAVELKOVA, M. Výkon správnych rozhodnutí obcami ako spôsob optimalizácie verejnej správy. In *Administracja Publiczna a Gospodarka*. Warsaw: Ius Publicum, 2018, s. 392-402.

Správny poriadok upravuje **tri pozitívne základné zákonné podmienky**, ktorých kumulatívne naplnenie je nevyhnutným predpokladom legálneho výkonu správnej exekúcie podľa všeobecného procesného postupu:

1. existencia platného a právoplatného exekučného titulu;
2. márne uplynutie lehoty na dobrovoľné splnenie povinnosti;
3. podnet správneho orgánu alebo návrh účastníka konania na výkon správneho rozhodnutia.

Navyše je potrebné doplniť **dve negatívne podmienky**, ktorých naplnenie bráni nútenému výkonu:

- I. preklúzia oprávnenia nariadiť výkon rozhodnutia, ktorá nastáva uplynutím troch rokov od vykonateľnosti rozhodnutia;⁷
- II. existencia objektívneho dôvodu na odklad alebo upustenie od výkonu rozhodnutia.

Prijatím nových civilných predpisov došlo k novelizácii Správneho poriadku v tom rozsahu, že sa na vymáhanie peňažných plnení primerane aplikuje Exekučný poriadok.⁸ Došlo tak k odstráneniu nežiaduceho stavu, kedy Správny poriadok obsolentne odkazoval na zrušené ustanovenia dnes už neúčinného Občianskeho súdneho poriadku.

2. Výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami

Podľa Správneho poriadku možno peňažnú pohľadávku, ktorá nebola uhradená v tzv. paričnej lehote, vykonať zrážkami zo mzdy, prikázaním pohľadávky alebo predajom hnutelných a nehnuteľných vecí. Tento taxatívny výpočet prostriedkov núteného výkonu môže rozšíriť iba osobitný predpis. Takýmto *lex specialis* je aj Priestupková zákon, ktorý v § 88a a 88aa vymedzuje dva osobitné spôsoby výkonu rozhodnutia, ktorým bola uložená pokuta za priestupok.

Konkrétne ide o **výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami** a **výkon rozhodnutia zrážkami z dávky sociálneho poiste-**

⁷ Až tzv. veľká novela Správneho poriadku v roku 2004 spresnila, že do troch rokov po uplynutí lehoty určenej pre splnenie uloženej povinnosti stačí výkon rozhodnutia nariadiť, a teda nemusí byť výkon rozhodnutia aj dokončený (napr. pri vymáhaní peňažných pohľadávok zrážkami zo mzdy). Pôvodné znenie (namiesto pojmu nariadiť, bol použitý pojem vykonať) bolo, pochopiteľne, predmetom diskusie. Navyše pojem „nariadiť“ už nekorešponduje s účinnou právnou úpravou. Pod pojem nariadiť tak môžeme zaradiť buď rozhodnutie o začatí správnej exekúcie alebo doručenie návrhu Exekučnému súdu na vykonanie exekúcie súdnym exekútorom.

⁸ Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších zmien.

nia, pomoci v hmotnej núdzi alebo z rodičovského príspevku (ďalej len „výkon rozhodnutia zrážkami zo sociálnych dávok“). Oba spôsoby správnej exekúcie boli do Priestupkového zákona inkorporované nepriamo novelizáciou prostredníctvom prijatia nového zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o cestnej premávke“). Uvedené ustanovenia nadobudli účinnosť k 1. januáru 2011, a teda sú účinné už celé desaťročie.

Tak ako v intenciách trestného práva, aj v oblasti správneho trestania môžeme pozorovať snahu o zavádzanie alternatívnych sankcií a preferovanie restoratívneho prístupu k spravodlivosti. Rekodifikáciou trestného práva v roku 2005 bol do Zákona č. 300/2005 Z. z. trestný zákon v znení neskorších zmien (ďalej len „Trestný zákon“) zavedený **trest povinnej práce**. Tento trest má charakter probačnej sankcie, pričom základnou myšlienkou je resocializácia odsúdeného páchatel'a a jeho súčasné potrestanie, keďže výkon tohto trestu môže mať výrazný zahanbujúci účinok.⁹ Právna úprava výkonu trestu povinnej práce je obsiahnutá v osobitnom predpise, ktorý v ustanovení § 2 zakotvuje ďalšiu podmienku v súvislosti s obsahom trestu, a tou je verejnoprospešný charakter prác, ktoré sú náplňou výkonu trestu povinnej práce.¹⁰ Zmyslom výkonu trestu povinnej práce má byť vytvorenie nejakého užitočného výsledku, ktorý musí slúžiť širšiemu okruhu ľudí.¹¹

Pred desaťročím bol do Priestupkového zákona zavedený **výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami**. Cieľom tejto kapitoly je analyzovať, či predmetné ustanovenie nie je v rozpore so zákazom nútených prác, vymedziť podmienky pre jeho aplikáciu a ponúknuť prehľad využitia tohto inštitútu v okolitých európskych krajinách.

2.1 Verejnoprospešné práce a zákaz nútených prác

Zákaz nútených prác vychádza z medzinárodných dokumentov, ktoré zakazujú otroctvo a nevoľníctvo. Základ nachádzame v čl. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktorý obsahuje negatívny výpočet prác, ktoré sa za nútenú alebo povinnú právu nepovažujú. Rovnako Ústava SR v čl. 18 zakazuje nútené práce a nútené služby a súčasne taxatívne vymedzuje prípady, na ktoré sa tento zákaz nevzťahuje.

⁹ STRÉMY, T., KLÁTIK, J. *Alternatívne tresty*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 115.

¹⁰ Bližšie pozri § 2 Zákona č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce v znení neskorších zmien.

¹¹ TOBIÁŠOVÁ, Lýdia. § 54 [Podmienky, kedy možno uložiť trest povinnej práce, výmera trestu] In BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť*. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010.

V čl. 18 ods. 2, písm. a) Ústavy SR je ako výnimka uvedená práca ukladaná osobám vykonávajúcim trest nahradzujúci trest odňatia slobody. Na druhú stranu Dohovor ako výnimku stanovuje iba prácu v čase podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. To však neznamená, že by trest povinnej práce bol v rozpore s ustanoveniami Dohovoru. Trest povinnej práce totiž, v súlade s § 54 Trestného zákona, možno uložiť len so súhlasom páchatel'a.

Práve **súhlas a dobrovoľnosť** je primárnym dôvodom, prečo výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami podľa Priestupkového zákona predstavuje zákonný prostriedok, ktorý nie je v rozpore s Ústavou ani medzinárodnými dokumentmi.

Druhým dôvodom je, že verejnoprospešné práce nepredstavujú druh sankcie za spáchaný priestupok, ale **iba spôsob výkonu vykonateľného rozhodnutia**, ktorým bola uložená peňažná sankcia. Ide teda len o mimoriadny režim výkonu pokuty, pričom tento režim nenastupuje *ex offico* na základe rozhodnutia správneho orgánu, ale vždy len na návrh páchatel'a priestupku.¹²

Z týchto dôvodov nemožno výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami za žiadnych okolností kvalifikovať ako nútenú alebo povinnú prácu. Výkon rozhodnutia verejnoprospešným prácami je zrejším príkladom alternatívneho prístupu k sankcionovaniu páchatel'ov priestupkov, ktorý možno vnímať pozitívne, keďže je prejavom restoratívneho prístupu k spravodlivosti. Cieľom je vplývať na páchatel'ov protiprávnej činnosti inak než represívne a základom tohto prístupu je väčšie zapojenie spoločnosti do vzťahu verejnej moci a páchatel'a.¹³

2.2 Dekádu absentujúci osobitný zákon

Okrem splnenia zákonného predpokladu, ktorým je podanie návrhu zo strany páchatel'a, upravuje ustanovenie § 88a Priestupkového zákona ďalšie podmienky, ktoré musia byť kumulatívne splnené. Výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami prichádza do úvahy iba v prípade rozhodnutia o uložení pokuty prevyšujúcej sumu 60 €, pričom za každé 3 € uloženej pokuty je páchatel' priestupku povinný vykonať 1 hodinu verejnoprospešných prác. Lehotu na vykonanie verejnoprospešných prác určí správny orgán rozhodnutím, pričom určená lehota nemôže byť dlhšia ako jeden rok. Negatívnou podmienkou je, že poku-

¹² POTÁSCH, P. *Komparatívne perspektívy verejnoprávnych deliktov*. Žilina: EUKÓDEX, 2011. s. 114.

¹³ HORVAT, Matej. § 88a [Výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami]. In: SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 437.

ta nesmie byť uložená v blokovom konaní. Do úvahy však prichádza rozhodnutie vydané v rámci režimu druhej formy skráteného priestupkového konania, ktorým je rozkazné konanie.

Ustanovenie § 88a vymedzuje iba základné podmienky výkonu rozhodnutia verejnoprospešnými prácami, pričom absentuje aj vymedzenie samotného pojmu **verejnoprospešné práce**. Stručnosť zákonnej úpravy tohto inštitútu je odôvodnená existenciou splnomocňujúcej právnej normy zakotvenej v § 88a ods. 2, ktorá predpokladá prijatie osobitného predpisu, ktorý upraví výkon rozhodnutia vykonaním verejnoprospešných prác.

Napriek tomu, že tento inštitút nájdeme v Priestupkovom zákone celé desaťrocie, osobitný zákon nebol do dnešného dňa prijatý, na čo akademická obec opakovane upozorňuje.¹⁴ Z dôvodu absencie vyprecizovanej právnej úpravy a praktickej realizácie tejto formy núteného výkonu rozhodnutia, je výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami v praxi nerealizovateľný.

Právna úprava priestupkov patrí pod gesciu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. To na svojej webovej stránke iba stručnou poznámkou informuje, že „výkon rozhodnutia do dňa účinnosti osobitného zákona vydaného podľa ustanovenia § 88a ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nemožno uskutočniť vykonaním verejnoprospešných prác.“¹⁵ V programovom vyhlásení Vlády SR na obdobie rokov 2020 – 2024 sa spomína príprava plánu verejnoprospešných prác.¹⁶ Ako však vyplýva zo samotného znenia programového vyhlásenia, ide v tomto prípade iba o prostriedok riešenia dlhodobej nezamestnanosti, a teda pojem „verejnoprospešné práce“ bol v tomto prípade použitý nevhodne. Zákonným pojmom v súlade so zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších zmien je pojem „aktivačná činnosť“.

2.3 Verejnoprospešné práce ako následok spáchania správneho deliktu vo vybraných krajinách európskej únie

Zatiaľ čo v našich podmienkach desaťrocie čakáme na prijatie osobitného predpisu a zavedenie inštitútu výkonu rozhodnutia verejnoprospešných prác,

¹⁴ Bližšie pozri: JAKAB, R. Administratívno-právne aspekty. In ROMŽA, S. a kol. *Alternatívne spôsoby výkonu trestov*. Košice: Šafárik Press UPJŠ v Košiciach, 2018, s. 108.

¹⁵ Dostupné na internete: <<https://www.minv.sk/?vykon-rozhodnutia>> [cit. 8. februára 2021]

¹⁶ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020-2024, s. 93. Dostupné na internete: <<https://www.mpsr.sk/programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky-na-obdobie-rokov-2020-2024/800-17-800-15434/>> [cit. 9. februára 2021]

spešnými prácami do praxe, stal sa tento prostriedok restoratívnej spravodlivosti súčasťou právnych poriadkov mnohých európskych krajín.

Skôr ako pristúpim k uvedeniu konkrétnych príkladov zahraničnej praxe je potrebné zdôrazniť rozdiely v právnej úprave priestupkov. V podmienkach Slovenska, ale aj Českej republiky, sú priestupky jedným z druhov správnych deliktov, za ktoré sankcie ukladajú správne orgány. Na druhú strany, napr. vo Francúzsku sú priestupky jedným z druhov trestných činov a o zodpovednosti za ich spáchanie rozhodujú nezávislé a nestranné súdy. Táto dichotómia je ostatne dôvodom pre autonómny výklad pojmov trestný čin a trestnosť Európskym súdom pre ľudské práva.¹⁷

Pri komparácii právnych poriadkov je taktiež potrebné rozlišovať, či sa verejnoprospešné práce považujú za samostatný druh sankcie, ktorú možno za priestupok uložiť, alebo ide iba o osobitný spôsob výkonu už vykonateľného rozhodnutia, ako je to v prípade slovenského právneho poriadku. Ako **samostatný druh sankcie** sú verejnoprospešné práce upravené v už spomínanom Francúzsku, kde v prípade priestupku poškodzovania cudzieho majetku, možno uložiť povinnosť vykonať verejnoprospešné práce v rozsahu 20 až 120 hodín v závislosti od výšky spôsobenej škody. Ako alternatívny druh sankcie sú verejnoprospešné práce obsiahnuté aj v právnych poriadkoch Belgicka, Maďarska, Švajčiarska a Rumunska. V Rumunsku možno uložiť verejnoprospešné práce v maximálnom rozsahu 300 hodín, pričom konkrétne podmienky výkonu práce a rozvrh stanovuje starosta obce, v ktorej majú byť práce vykonávané.¹⁸ V Litve nadobudol zákonník správnych deliktov účinnosť v roku 2017, pričom podľa § 23 tohto zákona sú verejnoprospešné práce jedným z druhov sankcií.¹⁹

Obdobnú právnú úpravu ako v podmienkach Slovenskej republiky, kedy **verejnoprospešné práce nie sú samostatným druhom sankcie, ale iba spôsobom výkonu rozhodnutia**, nájdeme napr. v Portugalsku a Slovinsku.²⁰

¹⁷ Bližšie pozri Rozhodnutie ESLP vo veci Zolotukhin v. Ruská federácia, sťažnosť č. 14939/03, zo dňa 19. februára 2009 alebo Rozsudok NS SR, sp. zn. 1Vs/6/2020, zo dňa 24. novembra 2020.

¹⁸ BABKA, T., KAVĚNA, M., MYLKOVÁ, P. a kol. *Právni úprava přestupků ve vybraných zemích Evropy se zaměřením na přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku*. Parlamentní institut. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2017. s. 13 – 34.

¹⁹ Dostupné na internete: <<https://www.infolex.lt/ta/336765#>> [cit. 10. februára 2021]

²⁰ BABKA, T., KAVĚNA, M., MYLKOVÁ, P. a kol. *Právni úprava přestupků ve vybraných zemích Evropy se zaměřením na přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku*. Parlamentní institut. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2017. s. 30 – 41.

Záver

Výkon rozhodnutia verejnoprospešnými prácami, podľa názoru autorky, predstavuje efektívny spôsob výkonu pokuty jednak v prípadoch, kedy páchatel' objektívne nemá prostriedky na jej úhradu alebo ak je páchatel'om mladistvá osoba, kedy sa úhradou pokuty zákonným zástupcom nemusí naplniť preventívna a odstrašujúca funkcia uloženej sankcie. V príspevku ponúknutý komparatívny prehľad právnej úpravy verejnoprospešných prác iba potvrdil, že tento inštitút má svoje zastúpenie v právnych poriadkoch viacerých európskych krajín.

Kým však nebude prijatý osobitný zákon, ktorý bližšie upraví podmienky výkonu rozhodnutia verejnoprospešnými prácami tak, ako to predpokladá § 88a ods. 2 Priestupkového zákona, **nemôže byť tento prostriedok restoratívnej spravodlivosti v praxi aplikovaný.**

Záverom tohto príspevku je preto apelácia, aby bol osobitný predpis, na ktorý právna prax čaká vyše 10 rokov, prijatý čo najskôr. Je nevyhnutné, aby nový zákon o verejnoprospešných prácach definoval, čo presne sa za verejnoprospešné práce považuje, precízne stanovil podmienky využitia tohto inštitútu, upravil formu súhlasu páchatel'a a určil subjekty (napr. obce), orgány (napr. úrady práce, sociálnych vecí a rodiny) a ich kompetencie, ktoré budú realizáciu verejnoprospešných prác zabezpečovať.

Pri prijímaní nového predpisu by taktiež malo byť novelizované ustanovenie § 88a Priestupkového zákona, podľa ktorého „za každé 3 eurá uloženej pokuty je páchatel' priestupku povinný vykonať jednu hodinu verejnoprospešných prác.“ Na predmetnom ustanovení sa už totiž podpísal zub času, keďže suma 3 € v súčasnosti nedosahuje ani hranicu hodinovej minimálnej mzdy.²¹ Preto by bolo vhodnejšie, aby prepočet pokuty na počet hodín verejnoprospešných prác nebol určený pevnou sumou, ale aby sa táto suma odvíjala napr. práve od výšky hodinovej minimálnej mzdy.

Použitá literatúra

1. BABKA, T., KAVĚNA, M., MYLKOVÁ, P. a kol. *Právní úprava přestupků ve vybraných zemích Evropy se zaměřením na přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku*. Parlamentní institut. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2017. 49 s.

²¹ Tá, v súlade s § 9b Zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde, v roku 2021 zodpovedá sume 3,58 €.

2. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie.* Praha: C. H. Beck, 2010, 1130 s.
3. JAWORSKA-DEBESKA, B. – DOBACZEWSKA, A. *Administracja Publiczna a Gospodarka.* Warsaw: Ius Publicum, 2018, 517 s.
4. POTÁŠCH, P. *Komparatívne perspektívy verejnoprávnych deliktov.* Žilina: EUROKÓDEX, 2011. 248 s.
5. ROMŽA, S. a kol. *Alternatívne spôsoby výkonu trestov.* Košice: Šafárik Press UPJŠ v Košiciach, 2018, 170 s.
6. SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár.* 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, 512 s.
7. STRÉMY, T., KLÁTIK, J. *Alternatívne tresty.* Bratislava: C. H. Beck, 2018, 288 s.
8. VRABKO, M. [et al.] *Správne právo procesné. Všeobecná časť.* 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2019, 203 s.